

- Pleurozium schreberi* (Brid.) Mitt.: 1 Z, 3 Z. - *Pogonatum aloides* (Hedw.) P.Beauv.: 2 Kuč, N, 5 N. - *P. urnigerum* (Hedw.) P.Beauv.: 2 N, 6 Z. - *Pohlia andalusica* (Höhn.) Broth.: 6 Kuč. - *P. cruda* (Hedw.) Lindb.: 6 Kub. - *P. elongata* Hedw.: 2 Z. - *P. longicollis* (Hedw.) Lindb.: 6 S, Z. - *P. nutans* (Hedw.) Lindb.: 1 Z, 3 Z. - *P. prolifera* (Breidl.) Lindb. ex H.Arnell: 6 Kuč, V. - *P. wahlenbergii* (Web. et Mohr) Andr.: 6 Kub. - *Polytrichum alpinum* Hedw.: 1 Z, 2 Ha, Kub, Kuč, Z, 6 Z. - *P. commune* Hedw.: 1 Z, 2 Z, 6 Kub, Z. - *P. longisetum* Brid.: 1 Z. - *P. pallidisetum* Funck: 1 Z, 4 N. - *P. piliferum* Hedw.: 1 Z, 8 Z. - *Pterigynandrum filiforme* Hedw.: 2 Ha, Kub, Z, 3 Z, 4 N.
- Racomitrium aciculare* (Hedw.) Brid.: 1 Ha, Kub, N, 2 Ha, Kub, Z. - *R. aquaticum* (Schrud.) Brid.: 2 Kub, 7 Z. - *R. fasciculare* (Hedw.) Brid.: 1 Kub, Z, 2 Kub. - *R. obtusum* (Brid.) Brid.: 1 N. - *R. sudeticum* (Funck) B.S.G.: 2 Kuč, 4 N. - *Rhabdoweisia fugax* (Hedw.) B.S.G.: 1 Z, 2 Z, 3 S, Z. - *Rhizomnium magnifolium* (Horik.) T.Kop.: 2 Ha, Kuč, Z, 3 Z, 6 S, Z. - *R. punctatum* (Hedw.) T.Kop.: 1 Z, 2 Z, 3 Ha, Z.
- Schistidium apocarpum* (Hedw.) B.S.G.: 2 Z, 4 N, 8 Z. - *Schistostega pennata* (Hedw.) Web. et Mohr.: 1 Ha, Kub, N, Z, 2 Kuč, Z. - *Sphagnum palustre* L.: 1 Kuč.
- Tetraphis pellucida* Hedw.: 1 Z, 2 Kub, Z, 3 Z. - *Thuidium tamariscinum* (Hedw.) B.S.G.: 1 Ha, Z. - *Tortella tortuosa* (Hedw.) Limpr.: 2 Z, 3 S, 8 Z.

Nomenklatura mechorostů je podle práce Neuhäuslová et Kolbek, Seznam vyšších rostlin, mechorostů a lišejníků střední Evropy ..., Průhonice, 1982.

NOVÉ TAXONOMICKÉ ZMĚNY V ČELEDI POTTIACEAE

Ivan Novotný

Abstract: The family *Pottiaceae* has been recently taxonomically treated by Zander (1993). His book is a worldwide taxonomic study of this family at the genus level. It also includes a list of presently recognized specific and infraspecific taxa and their distribution. On the basis of this list a new list of the species of the family *Pottiaceae* for the Czech and Slovak Republics was compiled.

Úvod

Čeď *Pottiaceae* byla v nedávné době nově celosvětově taxonomicky zpracována na rodové úrovni (Zander 1993). Pro hodnocení fylogenetických vztahů mezi jednotlivými rody byla použita rovněž kladistická analýza. Nejvíce taxonomických změn odrážejících rozlišení pravděpodobných evolučních linií a přetrhávajících tradiční rodové hranice, bylo provedeno v komplexu rodů *Phascum*, *Pottia*, *Desmatodon*, *Tortula*, *Syntrichia*. Práce obsahuje také seznam taxonů rozlišovaných v současné době na druhové a vnitrodruhové úrovni i jejich rozšíření. Nové druhové kombinace byly provedeny v této studii jen po shlednutí typového materiálu nebo jeho ilustrace.

Čeď *Pottiaceae* je velmi obsáhlá. Celosvětově zahrnuje 76 rodů, 1457 druhů, 31 subspecií, 536 variet, 339 forem a 7 subforem (Zander l.c.). Čeď *Pottiaceae* je nejobšáhlejší čeďí mechů v Evropě (Podpěra 1954, Corley & al. 1981, Corley & Crundwell 1991) i v mechové flóře České a Slovenské republiky (Pilous & Duda 1960). Na území ČR a SR je zastoupena 26 rody a 91 druhy. Počet taxonomických změn, které byly provedeny, je proto dosti značný.

Následující seznam je výčtem platných jmen druhů, který byl kompilován ze souborných prací týkajících se mechové flóry ČR a SR; nomenklatura je důsledně převzata podle práce Zander l.c. Je-li u taxonu uvedeno Podpěra

(1954) nebo Soldán (1994) znamená to, že v těchto pracech jsou uvedeny originální prameny k rozšíření v ČR a SR. V seznamu jsou použity zkratky: P = Pilous & Duda (1960) uvádějí; * = taxon není započítán do celkového počtu taxonů ze sledovaného území.

Budu zavázán všem, kteří mi poskytnou doplňující informace, případně upozorní na chybně uvedené údaje v předloženém seznamu.

Abecední seznam taxonů čeledi *Pottiaceae* vyskytujících se v ČR a SR

Acaulon C.Müll.

muticum (Hedw.) C.Müll.

triquetrum (Spruce) C.Müll.

Aloina Kindb.

aloides (Schultz.) Kindb.

brevirostris (Hook. et Grev.) Kindb.

rigida (Hedw.) Limpr.

[Pozn. P - *A. ambigua* (Br.eur.) Limpr. = *A. rigida* var. *ambigua* (B.S.G.) Craig]

Anoetangium Schwaegr.

aestivum (Hedw.) B.S.G.

[Pozn. P - *Astomum crispum* (Hedw.) Hampe = *Weissia longifolia*]

Barbula Hedw.

convoluta Hedw.

crocea (Brid.) Web. et Mohr

enderesii Garov.

unguiculata Hedw.

[Pozn. P - *B. glauca* (Ryan) Möll. = *Didymodon glaucus*, P - *B. sinuosa* (Wils.) Braith. = *Didymodon sinuosus*, P - *B. vinealis* Brid. = *Didymodon vinealis*, P - *B. hornschiuchiana* Schultz = *Pseudocrossidium hornschiuchianum*, P - *B. revoluta* Brid. = *Pseudocrossidium revolutum*, P - *B. tophacea* (Brid.) Mitt. = *Didymodon tophaceus*, P - *B. cordata* (Jur.) Loeske = *Didymodon cordatus*, P - *B. trifaria* (Hedw.) Mitt. = *Didymodon luridus*, P - *B. reflexa* Brid. = *Didymodon ferrugineus*, P - *B. gigantea* Funck = *Didymodon giganteus*, P - *B. rufa* (Lor.) Jur. = *Didymodon asperifolius*, P - *B. rigidula* (Hedw.) Mitt. = *Didymodon rigidulus*, P - *B. fallax* Hedw. = *Didymodon fallax*, P - *B. spadicea* Mitt. = *Didymodon spadiceus*, P - *B. acuta* (Brid.) Brid. = *Didymodon rigidulus* var. *gracilis* (Schleich. ex Hook. et Grev.) Zand., P - *B. valida* (Limpr.) Möller = *Didymodon rigidulus* var. *gracilis* (Schleich. ex Hook. et Grev.) Zand.]

Bryoerythrophyllum Chen

recurvirostrum (Hedw.) Chen

rubrum (Geh.) Chen

ferruginascens (Stirt.) Giac (Soldán 1994)

[Pozn. P - *B. cavernarum* (Mol.) Podp. = *B. rubrum*]

Crossidium Jur.

squamiferum (Viv.) Jur.

[Pozn.: *Desmatodon* Brid. - všechny druhy přeřazeny do jiných rodů: P - *D. latifolius* (Hedw.) Br.eur. = *Tortula euryphylla*, P - *D. cernuus* (Hüb.) Br.eur. = *Tortula cernua*]

Didymodon Hedw.

asperifolius (Mitt.) Crum, Steere et Anderson

cordatus Jur.

fallax (Hedw.) Zand.

ferrugineus (Schimp. ex Besch.) Hill

- giganteus* (Funck) Jur.
glaucus Lindb. ex Roth.
luridus Hornsch. in Spreng.
rigidulus Hedw.
sinuosus (Mitt.) Delong.
spadiceus (Mitt.) Limpr.
tophaceus (Brid.) Lisa
vinealis (Brid.) Zand.
- Eucladium* B.S.G.
verticillatum (Brid.) B.S.G.
- Gymnostomum* Nees et Hornsch.
aeruginosum Sm.
calcareum Nees et Hornsch.
boreale Nyholm et Hedenäs (Soldán 1994)
viridulum Brid. (Podpéra 1954, Soldán 1994)
- Gyroweisia* Schimp.
tenuis (Hedw.) Schimp.
- Hennediella* Par.
heimii (Hedw.) Zand.
- Hilpertia* Zand.
velenovskyi (Schiffn.) Zand.
 [Pozn.: *Hymenostomum* R. Brown. P - *H. rostellatum* (Brid.) Schimp.
 = *Weissia rostellata*, P - *H. squarrosus* Br.germ. = *Weissia squarrosa*,
 P - *H. microstomum* (Hedw.) R.Brown = *Weissia brachycarpa*, P - *H. tortile*
 (Schwaegr.) Br.eur. = *Weissia condensa*]
- Hymenostylium* Brid.
recurvirostrum (Hedw.) Dix.
 [Pozn.: P - *H. curvirostrum* (Hedw.) Dix. = *H. recurvirostrum*]
- Leptobarbula* Schimp.
^a*berica* (De Not.) Schimp.
 [Pozn.: uváděn, ale neroste (Soldán, Váňa in lit.)]
- Leptodontium* (C.Müll.) Hampe
^a*flexifolium* (Dicks.) Hampe
 [Pozn.: uváděn, ale nepodařilo se naleznout příslušné dokladové položky
 (Soldán 1994)]
- Microbryum* Schimp.
curvicolle (Hedw.) Zand.
davallianum (Sm.) Zand.
floerkeanum (Web. et Mohr) Schimp.
starckeianum (Hedw.) Zand.
- Molendoa* Lindb.
hornschiiana (Hook.) Lindb. ex Limpr. (Podpéra 1954, 167)
 [Pozn.: Pilous et Duda 1960, 293 - údaj *M. hornschiiana* Funck z Tater je
 mylný]
- sendtneriana* (B.S.G.) Limpr.
 [Pozn.: P - *Molendoa tenuinervis* Limpr. = *M. sendtneriana*
 [Pozn.: *Oxystegus tenuirostris* (Hook et Tayl.) Smith i P - *O. cylindricus*
 (Bruch) Hilp. = *Trichostomum tenuirostre*
 [Pozn.: všechny druhy rodu *Phascum* Hedw. přefazeny do jiných rodů:
 P - *P. curvicollum* Hedw. = *Microbryum curvicolle*, P - *P. cuspidatum* Hedw.
 = *Tortula acaulon*, P - *P. halophilum* Šmarda = *Tortula acaulon*,
 P - *P. floerkeanum* Web. et Mohr. = *Microbryum floerkeanum*,
 P - *P. piliferum* Hedw. = *Tortula acaulon*
 [Pozn.: Všechny druhy rodu *Pottia* přefazeny do jiných rodů: P - *P. bryoides*
 (Dicks.) Mitt. = *Tortula protobryoides*, P - *P. heimii* (Hedw.) Fűr.]]

= *Hennediella heimii*, P - *P. truncata* (Hedw.) Bruch = *Tortula truncata*,
 P - *P. davalliana* (Smith.) Broth. = *Microbryum davallianum*,
 P - *P. intermedia* (Turn) Fűr. = *Syntrichia intermedia*, P - *P. starkeana*
 (Hedw.) C.Müll. = *Microbryum starkeanum*, P - *P. lanceolata* (Hedw.)
 C.Müll. = *Tortula lanceolata*]

Pleurochaete Lindb.

squarrosa (Brid.) Lindb.

Pseudocrossidium Williams

hornschuchianum (Schulz) Zand.

revolutum (Brid.in Schrad.) Zand.

Pterygoneurum Jur.

*kozlovii Laz.

[Pozn.: taxon je uváděn v poznámce (Corley et al. 1981) jako pochybný
 druh, jedná se o synonymum taxonu *Pterygoneurum smardeanum* Vaněk - P]

lamellatum (Lindb.) Jur.

ovatum (Hedw.) Dix.

subsessile (Brid.) Jur.

Stegonia Vent.

latifolia (Schwaegr.) Vent. ex Broth.

[Pozn.: *Streblotrichum croceum* (Web. et Mohr.) Loeske = *Barbula crocea*,
S. convolutum (Hedw.) P.Beauv. = *Barbula convoluta*]

Syntrichia Brid.

caninervis Mitt. (Soldán 1994)

inermis (Brid.) Bruch in Hüb. (Soldán 1994)

intermedia Brid.

laevipila Brid.

latifolia (Hartm.) Hüb. (Podpěra 1954, 253)

norvegica Web.

papillosa (Wils.) Jur.

ruralis (Hedw.) Web. et Mohr

sinensis (C.Müll.) Ochyra

virescens (De Not.) Ochyra

[Pozn.: P - *S. subulata* (Hedw.) Web. et Mohr. = *Tortula subulata*,

P - *S. mucronifolia* Brid. = *Tortula mucronifolia*, P - *S. pulvinata* (Jur.) Jur.

= *Tortula virescens*, P - *S. alpina* (Br.eur.) Jur. = *Syntrichia sinensis*,

P - *S. montana* Nees = *Syntrichia intermedia*]

Tortella (Lindb.) Limpr.

densa (Lor. et Mol.) Crundw. et Nyholm

fragilis (Drumm.) Limpr.

inclinata (Hedw.f.) Limpr.

nitida (Lindb.) Broth.

rigens Alb.

tortuosa (Hedw.) Limpr.

[Pozn.: *T. bambergeri* (Schimp.) Broth. = *T. tortuosa*]

Tortula Hedw.

acaulon (With.) Zand.

atrovirens (Sm.) Lindb.

cernua (Hüb.) Lindb.

euryphylla Zand.

lingulata Lindb.

lanceola Zand.

mucronifolia Schwaegr.

muralis Hedw.

obtusifolia (Schwaegr.) Math.

protobryoides Zand.

subulata Hedw.

truncata (Hedw.) Mitt.in Godm.

[Pozn.: P - *T. convoluta* (Brid.) Pilous = *Tortula atrovirens*, P - *T. obtusifolia* Schleich. = *Tortula obtusifolia*, P - *T. velenovskyi* Schiffner = *Hilpertia velenovskyi*]

Trichostomum Bruch.

brachyodontium Bruch in F.Müll.

caespitosum (Bruch ex Brid.) Jur.

crispulum Bruch in F.Müll.

tenuirostre (Hook. et Tayl.) Lindb.

[Pozn.: *T. triumphans* De Not. = *Weissia triumphans*, *T. brevifolium* Sendtner = *T. crispulum*, *T. viridulum* Bruch = *T. crispulum*, *T. mutabile* Bruch = *T. brachyodontium*]

Weissia Hedw.

brachycarpa (Nees et Hornsch.) Jur.

condensa (Voit) Lindb.

controversa Hedw.

fallax Sehm.

levieri (Limpr.) Kindb.

longifolia Mitt.

rostellata (Brid.) Lindb.

rutilans (Hedw.) Lindb.

squarrosa (Nees et Hornsch.) C.Müll.

triumphans (De Not.) Hill

wimmeriana (Sendt.) B.S.G.

Literatura

Corley M.F.V. & Crundwell A.C. (1991): Additions and amendments to the mosses of Europe and the Azores. - J. Bryol., Oxford etc., 16: 337-356.

Corley M.F.V., Crundwell A.C., Düll R., Hill M.O. & Smith A.J.E. (1981): Mosses of Europe and the Azores; an annotated list of species, with synonyms from the recent literature. - J. Bryol., Oxford etc., 11: 609-689.

Pilous Z. & Duda J. (1960): Klíč k určování mechorostů ČSR. - ČSAV, Praha.

Podpěra J. (1954): Conspectus Muscorum Europaerorum. - ČSAV, Praha.

Soldán Z. (1994): Přehled nově zjištěných druhů mechů na území České a Slovenské republiky po roce 1960. - Zpr. Čs. Bot. Společ., Praha, 28(1992): 55-68.

Zander R.H. (1993): Genera of the Pottiaceae: mosses of harsh environments. - Bull. Buffalo Soc. Natur. Sci., Buffalo, N.Y., 32: 1-378.

ZAJÍMAVÉ NÁLEZY

Anacamptodon splachnoides Brid. - Česká rep. (VQ2): Šumava, Srnčí vrch asi 8 km J Volar, ve vlhké štěrbině borky starého buku, ca 800 m n.m., c. spor., 29.9.1994 leg. Z.Palice, det. V.Tíkalová, herb. Z.Palice. Vzácny mech, dosud znám ze Šumavy pouze z Boubína.

Bryum bicolor Dicks. - Česká rep. (VQ3): Vlašimská pahorkatina, okraj polní cesty ca 1 km J Heřmaniček, 520 m n.m., 11.11.1994 leg. Z.Soldán et L.Peterková, herb. Z.Soldán, PRC. Nepříliš častý, zřejmě však spíše přehlížený druh sešlapávaných okrajů cest.